

ת"פ 6083/01/20 - מדינת ישראל נגד סטיב ז'אק שבת, סטפני רות

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"פ 6083-01-20

13 יולי 2020

לפני:

כב' השופט אורן שגב

המאשימה:

מדינת ישראל
ע"י ב"כ: עו"ד חגית רונן

-

הנאשמים:

1. סטיב ז'אק שבת
סטפני רות
ע"י ב"כ: עו"ד דניאל אספירו

החלטה

לפני בקשת הנאשמים להורות על ביטול כתב האישום שהוגש כנגדם ביום 03.01.20 בגין עבירות לכאורה של העסקה שלא כדין, העסקה ללא היתר והעסקה ללא ביטוח רפואי, כמבצעים במשותף, וזאת בניגוד להוראות חוק עובדים זרים, תשנ"א-1991 וסעיף 29 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן - כתב האישום).

1. לטענת הנאשמים, העבירות נעברו לכאורה בחודש 10/2018 ואילו כתב האישום הוגש רק בחודש 01/20, היינו בחלוף יותר מ-12 החודשים שנקבעו בהנחיות הפנימיות שפירסם היועמ"ש.

2. הנאשמת הקדימה וטענה, כי תקופת ההתיישנות לעבירות מושא כתב האישום טרם חלפה, שכן בהתאם להלכה שנקבעה בעפ"א 7612-05-13 **מדינת ישראל נ' י.ד. לוי אלברט (2000) חברה לבניין בע"מ** ואח' (05.02.14), מדובר בעבירות מסוג עוון, בהתאם לסיווג שבסעיף 24 לחוק העונשין, ומכאן, שתקופת ההתיישנות הנה 5 שנים, בהתאם לסעיף 9 לחוק סדר הדין הפלילי.

3. עוד טענה, כי בתיק זה התבצעו מספר פעולות חקירה מאז מועד הביקורת ביום 11.10.2018, שהאחרונה שבהן ביום 25.11.18, אז נחקרה הנאשמת. תקופת ההתיישנות צפויה להסתיים איפוא רק ביום 25.11.23.

4. המאשימה הוסיפה, כי אין שיהוי בפעולותיה באופן שמצדיק את ביטול כתב האישום וכי הנחיות היועמ"ש 4.1202 שעניינן משך טיפול התביעה עד להגשת כתב אישום (להלן - ההנחיות), אינן חלות על רשות האוכלוסין וההגירה. יחד עם זאת, תכלית הנחיות אלה היא לסייע במידת האפשר בקיצור הזמן הנדרש להכנת כתבי אישום בפרקליטות

עמוד 1

המדינה ובמשטרה, תוך התחשבות בנסיבותיו של כל מקרה, ומבלי לפגוע במטרות העיקריות של המשפט הפלילי. במקרה זה, המאשימה המתינה מיום 15.01.19, המועד בו ניתן אישור להגיש כתב אישום יזום, ועד ליום 26.12.19 הוא המועד בו התקבלה אצלה תעודת החיסיון, וכתב האישום הוגש בסמוך לאחר מכן.

5. עוד טענה בהקשר זה, כי בהתאם לפסיקת בתי המשפט, ביטול כתב אישום מחמת שיהוי (כטענת הגנה של הגנה מן הצדק), שעה שתקופת ההתיישנות טרם חלפה, נעשה במשורה. במקרה זה, תיק החקירה הועבר אל המחלקה המשפטית ביום 19.12.18 וכתב האישום הוגש בחלוף כשנה וחודש ימים, ומכאן, שאין מדובר בשיהוי המצדיק את ביטול כתב האישום. במקרה זה, כתב האישום הוגש בהתאם להנחיות הפנימיות, כאשר במזכר הנימוקים להגשתו, נכללו הנימוקים, ובראשם תקופת ההעסקה הממושכת של העובדת הזרה; והשני - העסקת עובדת זרה שנכנסה באשרת עבודה לענף הסיעוד והועסקה בעבודות משק בית, ללא היתר, והכל תוך עבירה נוספת של אי הסדרת ביטוח רפואי.

אשר להכרעתי

6. לאחר שנתתי את דעתי לטיעוני הצדדים, באתי לכלל מסקנה, כי דין הבקשה לביטול כתב האישום להידחות, ולהלן נימוקיי.

7. אמת המידה לתחולת דוקטרינת הגנה מן הצדק הותוותה במסגרת ע"פ 4855/02 **מדינת ישראל נ' ד"ר איתמר בורוביץ** (31.03.2005), שם קבע בית המשפט העליון מבחן תלת שלבי: **בשלב הראשון** על בית המשפט לזהות את הפגמים שנפלו בהליכים שננקטו בעניינו של הנאשם ולעמוד על עוצמתם במנותק משאלת אשמתו או חפותו; **בשלב השני** על בית המשפט לבחון האם בקיום ההליך הפלילי חרף הפגמים יש משום פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות; **בשלב השלישי**, מששוכנע בית המשפט כי קיומו של ההליך אכן כרוך בפגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות, עליו לבחון האם לא ניתן לרפא את הפגמים שנתגלו באמצעים יותר מתונים ומידתיים מאשר ביטולו של כתב האישום.

8. בית המשפט העליון הדגיש כי - "**מצב דברים כזה אינו צפוי להתרחש אלא במקרים חריגים ביותר**". בע"פ 3672/05 **טגר בע"מ נ' מדינת ישראל** (21.10.07) חזר בית המשפט העליון וקבע, כי טענת הגנה מן הצדק הייתה ונותרה טענה שיש לקבלה במקרים חריגים בלבד.

9. פסיקה זו אומצה על ידי בית הדין הארצי בע"פ 14/07 **מדינת ישראל נ' הום סנטר** (22.11.07) (להלן: **פרשת הום סנטר**) ולאחרונה בע"פ 25249-05-10 **מדינת ישראל נ' עלי עליאן** (7.3.11) שם נקבע:

10. "**טענת הגנה מן הצדק הינה טענה קיצונית המתאימה למקרים מיוחדים בהם עצם קיומו של ההליך הפלילי כרוך בעיוות דין ופגיעה בתחושת הצדק עד כדי הצדקה לביטולו של כתב האישום בלי לדון בו לגופו. מעצם טיבם של דברים, קשת המקרים בהם ניתן לשקול קבלת טענת הגנה מן הצדק מוגבלת והיא תחול במצבים בהם עצם קיומו של ההליך פוגע בזכויותיו הבסיסיות של הנאשם להליך תקין**".

לשאלת השיהוי

11. כידוע, דיני ההתיישנות חלים במישור האזרחי, המנהלי והפלילי. הרציונל לכך הנו כי יש לאזן בין האינטרסים המנוגדים של הצדדים להליך המשפטי.
12. הלכה היא, כי גם אם טרם חלפה תקופת ההתיישנות הקבועה בחוק, לבית המשפט הסמכות לדחות תובענה מחמת שיהוי. במישור האזרחי, קובעת הסיפא לסעיף 2 לחוק ההתיישנות, התשי"ח-1958 (להלן - "חוק ההתיישנות"), כי בית המשפט לא יזדקק לתובענה שנטען לגביה כי התיישנה, ואולם, "אין בהתיישנות בלבד כדי לבטל את הזכות גופה".
13. לפיכך, והואיל ויש בטענת שיהוי כדי לקצר את תקופות ההתיישנות הקבועה בחוק, הרי שבכל הקשור למישור האזרחי, ומתוך רצון לכבד את זכות הגישה לערכאות ואת ציפיותו של בעל דין לפעול במסגרת תקופת ההתיישנות שנקבעה בחוק, טענת שיהוי לא תתקבל בנקל (ראו: ישגב נקדימון, **הגנה מן הצדק** (מהדורה שנייה), 2009 עמ' 347 (להלן - "נקדימון").
14. באשר למשפט הפלילי, סעיף 9(א) לחסד"פ קובע את תקופות ההתיישנות של דרגות העבירות המנויות בחוק העונשין.
15. ארבעה טעמים מרכזיים לכך, כמפורט להלן (נקדימון, 349-350).
- (א) האינטרס הציבורי של שכחה, מחילה ויציבות חברתית. אינטרס זה מגלם עיקרון, לפיו בחלוק הזמן הולך ופג העניין הציבורי שבהעמדת העברין לדין, עד אשר ניהול ההליך הפלילי בעניינו מתייתר;
- (ב) הזכות לסיום מהיר של ההליך הפלילי על כל שלביו, נוכח המתח נפשי בו נתון נאשם, הסטיגמה החברתית הנלווית למעמדו של מואשם בפלילים, שיבוש אורחות חייו של הנאשם ושל משפחתו והמשאבים שנאשם צריך להשקיע בהגנתו;
- (ג) הצורך בבירור האמת והחשש שבחלוק הזמן זכרונם של עדים מתעמעם. כמו כן, אין לדרוש מנאשמים לשמור על מסכת הראיות שלהם זמן רב לאחר ביצוע העבירה;
- (ד) תועלתנות- תקופת ההתיישנות ממריצה את רשויות אכיפת החוק לסיים את טיפולן במהירות.
16. כאמור לעיל, לאמור לעיל קיים סייג הקבוע בסעיף 9(ג) לחסד"פ, אשר קובע כי בעבירות מסוג פשע או עוון, ככל שחל אירוע מנתק, תחל תקופת ההתיישנות ממנו ואילך. אירוע מנתק לעניין זה, הנו, בין היתר, פעולת חקירה על פי חיקוק, הגשת כתב אישום או הליך מטעם בית משפט.
17. מן המקובץ עולה, כי ניהול הליך פלילי לאחר זמן רב מידי, הגם שבמסגרת תקופת ההתיישנות הסטאטוטורית, עלול להיות מנוגד באופן מהותי לעקרונות של צדק והגינות משפטית (נקדימון, 351).
18. זאת ועוד. גם רשויות אכיפת החוק הכירו בנזקים שעלולים להיגרם כתוצאה משיהוי בכתב אישום ובאוגוסט 2008 יצאה הנחיית היועץ המשפטי לממשלה (4.1202) שעניינה: **משך טיפול התביעה עד להגשת כתב אישום** (להלן - "הנחיית היועץ"ש").
19. בשל חשיבות הדברים, נביא את תמצית דברי המבוא להנחייה כלשונם (כל ההדגשות להלן הוספו - א' ש'):

"כחלק מהרצון לייעל את ההליך הפלילי, קיימת חשיבות רבה בקיצור משך הזמן הנדרש

לחקירה המשטרית של חשודים בעבירה, להכנת כתב אישום על ידי המשטרה או פרקליטות המדינה ולדין בבית המשפט עד הכרעת הדין. הליכים פלייליים מהירים, הממחישים היטב את הקשר בין העבירה לבין העונש, יש חשיבות רבה כגורם מחנך ומרתיע, כלפי עבריינים ואף כלפי הציבור, ואילו הליכים פלייליים המגיעים לכלל דין והכרעה בבית המשפט זמן רב לאחר מועד העבירה, לעיתים קרובות אין אפשרות לקיים אותם כראוי. ככל שעובר הזמן כך גדל הקושי להביא ראיות מלאות ואמינות. בכך יש להכביד על ניהול המשפט, לעיתים על התביעה ולעיתים על ההגנה, אולי אף יותר על התביעה, שכן עליה מוטל להוכיח את האשמה מעל לכל ספק סביר. כמו כן, בית המשפט הגוזר עונשו של עברין זמן רב לאחר מועד העבירה עשוי להתחשב בזמן שעבר כדי להקל בעונש, עד כדי כך שלעיתים העונש נראה בלתי הולם את העבירה, וערכו כגורם מחנך ומרתיע נפגם במידה רבה. זאת בין היתר, משום שהזמן בו נתון אדם להליכי חקירה ומשפט נחשב לעינוי דין ומקובל לראות בו עונש כלשעצמו". (סעיף 1(א) להנחיית היועמ"ש).

ובהמשך -

"... חלוף הזמן יכול להשפיע גם על זכרונם של העדים ועל האפשרות לסמוך על עדויות מלאות ואמינות..." (סעיף 1(ב) להנחיית היועמ"ש).

"... על יסוד טעמים אלה וכעניין שבמדיניות, חלוף זמן רב מאז החלה החקירה עשוי לעיתים להיות שיקול לסגירה של תיק פלילי או להימנעות מהגשת ערעור. זאת כאשר השיהוי נגרם בשל אופן הטיפול בתיק על ידי המשטרה או על ידי פרקליטות המדינה, ללא צורך או צידוק בנסיבות המקרה, ובהיעדר שיקולים מיוחדים הדורשים את המשך ההליכים, כמו החומרה הרבה של העבירה או סיכון רב לציבור."

(סעיף 1(ג) להנחיית היועמ"ש).

20. בפרק 3 להנחיות, שכותרתו "משך הזמן ממסירת תיק החקירה ועד לקבלת החלטת התובע", מצינת ההנחייה פרקי זמן מירביים לטיפול, וביחס לעבירות מסוג עוון, קובעת יש לפעול לסיום הטיפול בתיק בתוך 12 חודשים.

21. מן המקובץ לעיל עולה, כי גם אם טרם חלפה תקופת ההתיישנות הסטטוטורית של העבירה המיוחסת לנאשם, ובית המשפט מצא כי כתב אישום הוגש בשיהוי בנסיבות בלתי מוצדקות או באופן הפוגע בזכות הנאשם למשפט הוגן, תקום לנאשם "הגנה מן הצדק" שתביא לביטול כתב האישום שהוגש בשיהוי.

22. לפיכך, על בית המשפט להפעיל ביקורת שיפוטית על ההעמדה לדין ועל ההליך הפלילי הלבר שיפוטי וההליך המנהלי שהובילו אליו, ועליו לפסוק על פי האיזון הראוי בין השיקולים הקוראים לקיים את המשפט הפלילי שהוחל בשיהוי או שלא לקיימו (ראו להרחבה: נקדימון, 367 וכן הפרק השביעי: "המודל המינהלי של ההגנה מן הצדק").

אשר להכרעתי

23. לאורם של העקרונות שהונחו לעיל, אדון להלן בנסיבותיו של תיק זה.

עמוד 4

24. כאמור בפתח הדברים, כתב האישום הוגש ביום 03.01.20, וזאת לאחר שפעולת החקירה האחרונה בתיק (הוצאת תעודת חיסיון) התבצעה ימים אחדים קודם לכן ביום 26.12.19. עוד נזכיר, כי עסקין בעבירות שנעברו לכאורה, בהתאם למתואר בכתב האישום, במחצית חודש 10/2018.
25. סבורני, כי אין מדובר בשיהוי, ובוודאי שלא בשיהוי המצדיק ביטול כתב אישום, שממילא נעשה ע"י בתי המשפט ביד קפוצה וזאת בהתאם לכך שבתי המשפט אינם נוטים להתערב בשיקול הדעת של התביעה, אלא במקרים שהוכח לפניו כי נפלו פגמים מנהליים חמורים שעומדים בסתירה לתחושת הצדק וההגינות.
26. לא מצאתי כי זהו המקרה, גם לא בקירוב, ואבהיר. העבירות המיוחסות לנאשמים הן עבירות שהמחוקק ראה לנכון להחמיר בגינן, והדבר נלמד בין היתר מהקנסות שקבע בצדן; הדבר נלמד גם מפסיקותיהם של בתי הדין האזוריים לעבודה, של בית הדין הארצי לעבודה ושל בית המשפט העליון, אשר מייחסות לעבירות אלה חומרה יתרה, ולשם דוגמה, בניגוד לעבירות פליליות הנדונות בבתי המשפט הפליליים, שם קיים כדבר שבשגרה מסלול של הימנעות מהרשעה וביטול הרשעה, הרי שביחס לעבירות מושא כתב אישום זה, נקבע כי הן עבירות כלכליות ביסודן, והאפשרות לבימנע מהרשעה או לבטל אותה קיימת במקרים חריגים בלבד.
27. זאת ועוד. מעבר לנימוק הטכני-פרוצדורלי של חלוף למעלה מ-12 חודשים עד להגשת כתב האישום, לא מצאתי בנימוקי הנאשמים טעם מדוע זכותם להליך הוגן תיפגע, אלמלא יבוטל כתב האישום.
28. וזאת יש לזכור, הנחיות היועמ"ש לרשויות התביעה, כשמן כן הן. הנחיות בלבד. ברי, כי על רשויות האכיפה, ובכללן על המאשימה בתיק זה - רשות האוכלוסין וההגירה, לעבוד בהתאם להנחיות, ובהקשר זה אני דוחה את טענת המאשימה, כי ההנחיות אינן חלות עליה, כי אם רק על הפרקליטות ומשטרת ישראל.
29. יחד עם זאת, לא כל חריגה מההנחיות תוביל אוטומטית לביטול כתב האישום, שעה שאין חולק כי תקופת ההתיישנות טרם חלפה. היעדרות ביד נדיבה לביטול כתבי אישום מחמת שיהוי, עלולה להוביל למדרון חלקלק שישים לאל את מטרת דיני נהעונשין בכלל ואת הוראות החוק בנוגע להתיישנות עבירות בפרט. לפיכך, רק במקרים חריגים, יש להורות על ביטול כתב אישום בשל שיהוי, חרף העובדה שטרם חלפה תקופת ההתיישנות.
30. מקרה זה אינו בא בגדרם של אותם מקרים חריגים שמוצדק בגינם להורות על ביטול כתב האישום, שכן בנוסף לכל האמור לעיל, כתב האישום הוגש בתום 13 חודשים מפעולת החקירה האחרונה בתיק, ואידך זיל גמור.

אחרית דבר

31. הבקשה לביטול כתב האישום - נדחת.
32. עד ליום 27.07.20 יגיש הסניגור את תשובתם המפורטת בכתב של הנאשמים לעובדות כתב האישום, וזאת ככל שלא יושג הסדר עם המאשימה.
33. תשומת לה הנאשמים לכך, שבחלוף המועד ובהיעדר תשובה מפורטת או הודעה על הסדר, יועבר התיק לשמיעת ראיות, ללא מתן התראה נוספת ותשומת לבם של הנאשמים מופנית להוראות סעיף 152(ב) לחסד"פ.

34. למזכירות - לעיוני ביום 27.07.20.

ניתנה היום, כ"א תמוז תש"פ, (13 יולי 2020), בהעדר הצדדים ותישלח אליהם.